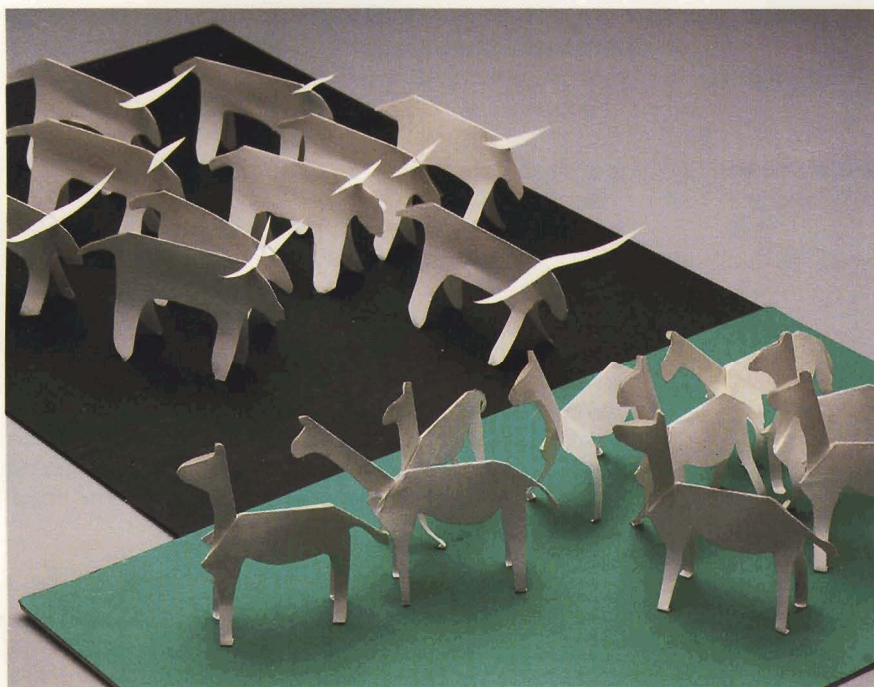

Vluchtende kudde

beeldend doel

Doelstelling en benodigdheden

- **a** De kinderen leren over het rangschikken van ruimtelijke vormen op een vlak tot een ritmische compositie.
- **b** Tevens leren zij over het uitbeelden van beweging en richting.

technisch doel

- **a** Het symmetrisch knippen van papier.
- **b** Het vouwen, knikken, buigen en opplakken van papier.

materiaal

- Per leerling ongeveer 10 à 15 velletjes wit tekenpapier van 15 × 15 cm en een zwarte of groene ondergrond van 35 × 50 cm.

gereedschap

- Per leerling een scherpe, spitse schaar (of nagelschaartje) en een potje lijm.

leer- en hulpmiddelen

- Afbeeldingen van groepen dieren, liefst van een zich snel verplaatsende kudde. Denk ook aan 'menselijke kuddes', bijvoorbeeld wielrenners, marathonlopers, optochten.

beeldende inleiding

Lesverloop

- Tot de vroegste kunstwerken uit de menselijke cultuur behoren de prachtige dieraafbeeldingen uit de laat-paleolithische kunst (ca. 15.000-10.000 v. Chr.), ingegrift, geschilderd of gebeeldhouwd op de rotswanden van grotten in Noord-Spanje en Frankrijk. De ontdekking van geschilderde bison, herten, paarden en runderen in de grotten van Lascaux (Dordogne, Frankrijk) is puur toeval. In 1940 vonden enkele jongens – bij het zoeken naar hun hond – de

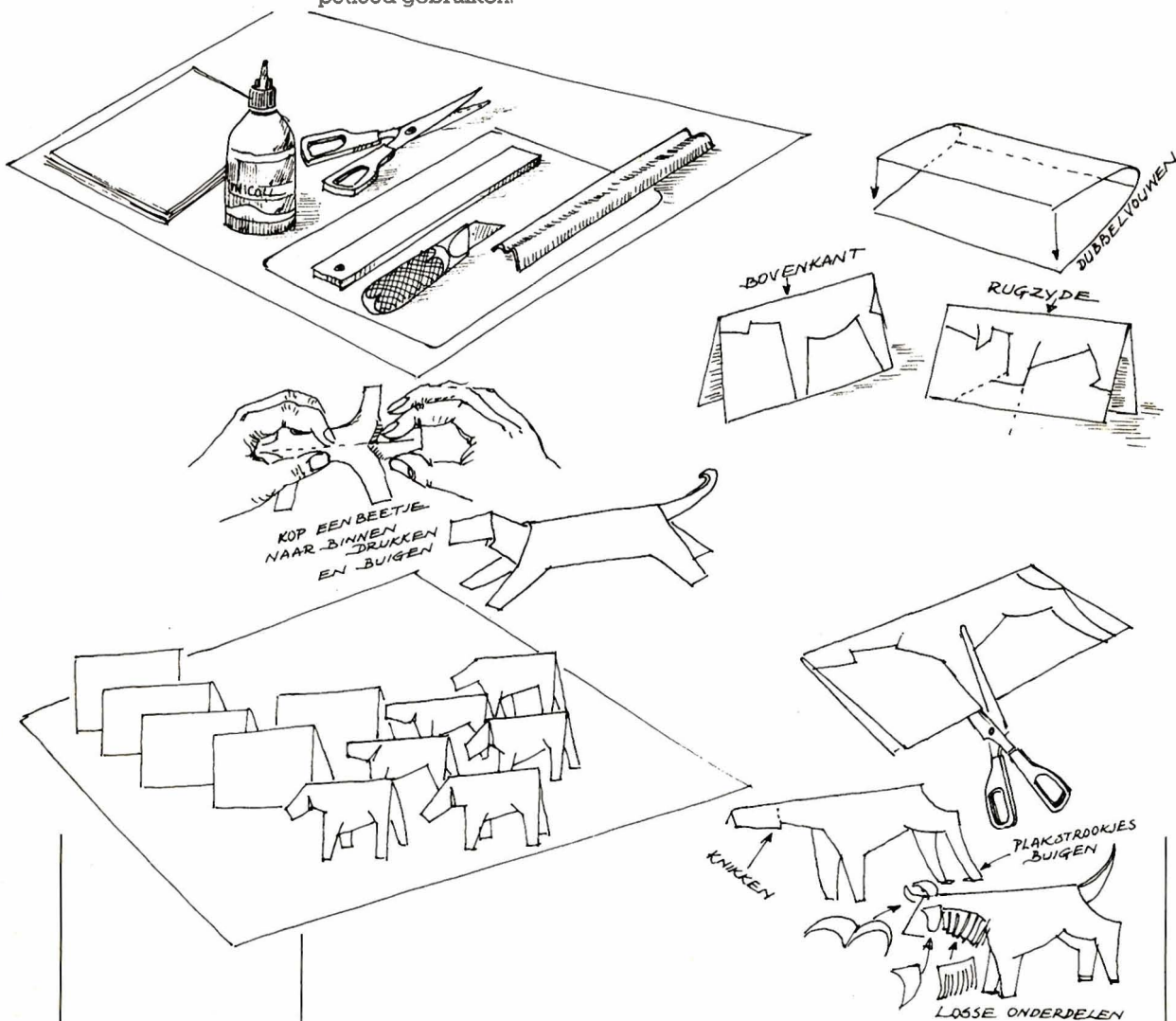
ingang tot een ondergrondse kamer met de beroemde voorstellingen. Men vermoedt dat het afbeelden van de rendieren deel uitmaakte van een magisch ritueel om de opbrengst van de jacht te vergroten. Misschien probeerde de primitieve mens het dier in zijn macht te krijgen en symbolisch te doden door het samen met pijlen en speren af te beelden.

In deze les wordt ook een groep dieren uitgebeeld. Laat aan de hand van plaatmateriaal zien dat bij een groep vluchtende dieren sprake is van:

- *Herhaling* van dezelfde of verwante vormen (er is bijvoorbeeld wel grootteverschil).
- Een duidelijke *richting*; de dieren rennen één kant op.
- Ook de houdingen van de dieren zijn vrijwel gelijk.
- De tussenaafstand is ook belangrijk. Deze kan verschillen, maar toch horen de dieren bij elkaar (kenmerk van een kudde).

technische inleiding

■ a Een stuk tekenpapier van 15 × 15 cm wordt dubbelgevouwen. Demonstreer hoe uit dit gevouwen vlak de contouurlijn van een vierpotig dier kan worden geknipt. Wijs erop dat de vouw de rug en hals van het dier is. Begin dus nooit aan de vouwlijnkant te knippen. Het papier tussen voor- en achterpoten wordt weggeknipt, evenals het gedeelte onder de kop en nek. U kunt de leerlingen het beste zelf laten experimenteren met het uitknippen van een dier. Laat geen potlood gebruiken.

begeleidings- adviezen

nabespreking

kunstwijzer

- **b** De hals, kop en eventueel de staart kunnen in het verlengde van de rug liggen (dit suggereert snelheid), maar kunnen ook door vouwen of inknippen omhoog of omlaag worden gebogen (zie tekening). Hierna kunnen details als oren, horens of staart worden toegevoegd.
- **c** De leerlingen maken hun beste dierontwerp nog eens 10 à 15 keer. Het naknippen zal niet zo moeilijk zijn. Laat eventueel meer lagen tegelijk knippen. Kleine verschillen tussen de dieren maken de kudde interessant.
- **d** De dieren worden op een ondergrond tot een (vluchtende) kudde gegroepeerd; wijs op de punten uit de beeldende inleiding. Het vastplakken gaat beter als de pootjes aan de onderkant enkele millimeters worden omgevouwen.

■ Het komt bij de uitbeelding van de dieren niet zozeer aan op een natuurgetrouwe weergave. Een herhaling van eenvoudige, enigszins gedeformeerde vormen levert vaak de mooiste composities op.

- Bekijk samen de vluchtende kuddes:
- Is er sprake van een ritmische compositie?
- Hoe zijn de dieren gerangschikt?
- Vormt het geheel een kudde?
- Krijg je de indruk van een dravende kudde en hoe komt dat (richting, houding, beweging)?
- Waren er technische problemen bij het symmetrische knippen?

- Grottekeningen uit het paleolithicum, bijvoorbeeld in Altamira (Noord-Spanje) of Lascaux (Dordogne, Frankrijk).
- Kunstwerken met als thema 'dieren in beweging', bijvoorbeeld 'Paardenwedrennen' van Édouard Manet of dieraftbeeldingen van Franz Marc.

Andere opdrachten

- **1** Een eskader ruimtevaartuigen (invasie van Mars).
- **2** Een vlucht vogels (op voorgespannen draden).
- **3** Supporters op de tribune.

